

дан, ишчи одам қаерда-
дан қатъий назар, хўжа-
бўлмаса, у ердаги аҳвол
бўлмайдн. Масалан,
еративларни оладиган
ишчи, у ерда меҳнат қила-
ишчи билгани, умумий
қанча ҳисса қўши-ю,
и қанча олишга ҳаққи
Мана шу тартиб қаер-
бўлмаса уш ердаги
иш баракаси бўлмайдн.

Социализмда хуусий
хўжаси бўлиши керакин
ишчи, деган масалани
паётганидан ҳам ха-
лғиз бот бўлса керак.
шу қарашга сизнинг
сабатингиз қандай? За-
фабрика, ер, муассаса-
и кишиларга хуусий
сифатида берса бўла-
йқми?

Буну қандай тушуниш
ни?
Хусусий мулк эксплуа-
сиз бўлиши керак, де-
ман.
Ўзингизга маълум, биз
Қомусимизни китобига

күп эркиндиклар бе-
ни, лекция шу билан бир-
хиятан Комуседаги банд-
аид булган күплаб қо-
дондалар қабул қилина-
Сизингча, буни қан-
қилиб тўхтатса бўлади?
Бунга чек қўйиш учун
сининг ўзини бошқатдан
б чиқиш, қонун назора-
кучайтириш керак.

Мирзанибэ ака, менга
катномангиздаги битта
кўпроқ маъқул бўлди.
хуқуқий давлат ўрна-
вуқидан, матбуот, шахс-
эркинликларини таъ-
лаш ҳақида гапиргансиз.
лим шуки, бунга қандай
са бўлади?

Бу, албатта, айтган би-
ўзүб қолмайди. Уларга
ҳам қўйиб бўлмайди,
а Комусун бузган була-
қучиликнинг эътибори-
родамиз.

Сиз билан суҳбатлаш-
иш бўлган маъзуларим
ни шулар эди. Вақтин-
аямгаанингиз учун
ат.

Саломат бўлинг.

Сайлов бюллетенларига қўшимча равишда гражданлар фамилиялари ёзилган бўлса бундай овозлар ҳисобга олинмайди.

• **Намуна**

ини сайлаш бўйича

ЛЕТЕНИ

БЮЛЛЕТЕНЬ

га Узбекской ССР

аль

ода

ийан округи

Бюллетень округ № 305

...арининг фамилиялари Учтиралади.
 ...ых голоуеуге, ишчерилануеся
 ...агроном колхоза
 "Зобекистан", к.Найман
 ректор средней школы
 10, к.Алтипукуль
 ...инженер-механик
 колхоза им.Ахунбабаева,
 Кумляк

рининг, жамоат ташки-
рининг вакиллари,
чили вакиллар, шунинг-
матбуот, телевиде-
радио вакиллари
роқ этиши кону-
и мустахкамлаб ў-
и. Ана шундай ва-
ларнинг ваколатлари те-
и ҳужжат ёки меҳнат
ективи, жамоат та-
ши, истиқомат жойида-
йловчилар қарори би-
сақчилланган бўлиши
Сайлов уюстасига
вакилларнинг баъбир ре-
рини тегишли сайлов
устиасига олдиндан ха-
илиб қўйиш зарур.

ларни таъмирлашга сарф
қилди. Балки шунданбир
директорнинг бошқариш
и кўпчилик ишчиларга
якул бўлди. Вилоят Сове-
т депутатлигига корхона
лари ҳам ўз номзодла-
курсаатишлари керак
нида эса улар бунга
қмоқдир Одиловни ло-
деб билишди.

А. ЭРГАШЕВ.

Шарқий туркистонлик уйғур санъаткорлари — меҳмонимиз

ТОРИМ НАЗМУ НАВОСИ

(XVI аср), Ҳидим ва Силим (XIX аср), Охунмур Юсуфшанг, Турдиохун (XX аср бошлари) соған уруғларнинг ҳосиллари хирмон-хирмондир. Уйғур адабиёти ва санъати қардошлиқни вафати, миллатлараро муносабатларни мустақамлашга хизмат қилиб келмоқда.

Тошкентда ўтказилган санъат байрами ана шу аъналар давомида. Халқ севган хонанда ва бастакор Ғиёсиддин Барот ўғли ижро этган «Ушшоқ» мақомининг муқаддимаси ва унга жўр бўлган Иминжон Ҳасан ўғли

Рўзи созанда, Робиа Ҳасан қизи, Туглуқжон Рўзи ўғли каби созандалар юксак маҳорат кўрсатдилар. Айниқса, Ғиёсиддин Барот ўғлининг ижрочилиги маҳорати кўпчиликка манзур бўлди.

Уйғур шеърининг байроқдори Мухаммадсиддиқ Залилий (1678—1758) газали билан ижро этиладиган «Ушшоқ» қўшиғида халқ навалари нозик дид ва мастулият билан талланганки, гўё макомга жон бахш этган десак муболаға бўлмайди.

Юзининг кўрмағач эй гулзорим юз фиғоним бор,
Жаҳон берида назарман сени танда жоним бор.

Келиб ҳижрон тунида ҳолатимдан сен хабардор ўл,
Тулуғ сўбх бўлгунча басы шарҳи забоним бор.

Алам мактубининг мазмунинг тахрир этолмасман,
Эшитган халқ йиллар шўълан тиг забоним бор.

Жунун шаҳри саросар оқибат вайрона бўлмасми?
Кўзим ёши чў дарё ҳар тараф бўли равоним бор.

Иқилди деб Залилийнинг адув шод улмағил ҳарғиз,
Мадаққори анинг Султон Сотуқи кўрғон хоним бор.

Мақомга тайлаб олганга газали ўзининг гоёйи-бадиий мазмунини, эстетик жоизлиги билан ижро санъати, муқаддимаси билан ҳам томошабинларнинг мафтун этиди. Ғиёсиддин Барот ўғли «Қайнам ўрқаш» ашуласини ижро этаркан, янги давр уйғур адабиётининг асосчиси Лутфулло Муталлибининг Гомидон боқинчиларига қарши мардонлар қурашгани, бутун бир мамлакатни сафга туртишгани кўз ўнгимизда жонланади. Булардан ташқари, Турдиохун ижро этган 12 мақом салобатига, Рўзи танбур наваларига, Абдува-ли Жоруллаев, Пошо Ишо-

аийан даврдаги ҳаёти аниқ сас-досидир.

Олмадек рангли эдим,
Рангини саргайди фироқ.

Уйғунимга ўт қўйдир,
Сўл ёнимга шамчироқ.

Қошларинг қоп-қорадир,
Кипригинг зеру-забар.

Бор ўтиндан мен куйарман,
Сен юрасан беҳабар...

Қашқар қўшиқларида реал ҳаётдаги зарб-оҳанслар жараёни бадий идрок этилиб, уни майдонга келтирган даврнинг характери, образла-ри ўз ифодасини топади. Еш созанда ва хушовоз хонанда Туглуқжон Рўзи ўғли уйғур классик ашулаларидан «Жунун», «Хон Лайлу», «Дардинг ёмон», «Или водийси» ашулаларини куйлар экан, ҳаётнинг қўнғилсиз томонларини эмас, балки нури кунларини, шоду хурамаларини тараннум этади. Уйғурлар элида, ҳатто, бутун Хитойда шухрат қозongan хонанда Робия Мухаммад қизи куйла-ган «Шоҳ-шоҳ чинор», «Сени жонинг» ашулаларига уйғурона мотив моҳирона сингдирилганки, улар халқ поэтик йилломлари ҳамдир.

Сенинг жонинг, менинг жоним

бир жон эмасми?

Сенинг учун менинг жоним

курбон эмасми?

Робиянинг дилларга ором бағишлайдиган қўшиқлари томошабинларни бениҳон хурсанд этиди. Унинг овозида шунчалик даъват, сўзларида шунчалик эҳтирос, қиёбоқилларида шунчалик интизорлик ва латофат яширилган эдики, кишини беихтиёр мафтун қиларди.

Халқ ичидан етишиб чиққан, меҳнат аҳлининг ўтмишдаги қайғу ва қувончларини, охиқларнинг дардини бутун вужуди билан тўлиб-тошиб куйлаган хушзабон Рўзи созанда «Содир полон», «Куч-куч», «О, дари-хо» ашулаларида Шарқий Туркистон халқларининг поэтик руҳи, буюк иродаси ва қаҳрамонлигини моҳирона ифодалади. Айтмоқ жоизки, халқ ашулаларининг умрбоқийлиги кўп жиҳатдан истеъдодли ижрочиларнинг куйлаш маҳорати ва санъатига боғлиқдир. Халқ поэтик иқоди сарҳашмаларидан олинган бу халқдаги хонанда-лар ўз миллий санъатларининг жонқуярлари ҳисобланишади.

Уйғур рақсларида рамзий образлар билан бирга психологик ва драматизм ҳам бўладики, ҳар бир ҳолатни ифодалаган иборалар ишоралар кишини ўйлантириб қўяди. Уларда ҳаётнинг қўнғили қирралари — инсоннинг ички кечинмаларидан тортиб ижтимоий иқир-чиқларгача бўлган воқеалар тасвирланади. Ажойиб рақс-қоса ва созанда Робиа Ҳасан қизи ижро этган «Ду-лон», «Меҳнат» рақслари

ҳамда рубоода жарангланган «Отуш» мусикаси ҳамма-нинг олқиниға сазовор бўлди. Умуман олганда, Урумчи, Қашқар ва Ўзбек театрларида тарбия топган, халқ куй-қўшиқ ва рақсларидан озиқланган, юксак маҳоратга эга санъаткорлар ижро этган концерт номерлари томошабинлар меҳр-муҳаббатини қозонди. Шу босидан томошабинлардан Б. Юсупов «Уйғурлар юртидан келган санъаткорларнинг чиқишлари бир-биридан гузал, бир-биридан юксак маҳоратга намоён этилди. Айниқса, «Ушшоқ» мақоми, «Шоҳ-шоҳ чинор», «Она меҳри», «О, дарихо» ашулалари ва «Меҳнат» рақси бизларга олам-олам завқ бағишлади» деб ўз хурсандчилигини билдирди.

«Торим назму навоси» кечасини муваффақиятли ўтказишда Я. Охунбоев номидаги ёш томошабинлар театрининг маъмурияти, айниқса, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар, жумҳурият Ленин комсомоли мунофотидаги ишондорлари Л. Саъдуллаев, Г. Саъдуллаев, Ўзбекистон ССР халқ артисти В. Қодиров, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими Г. Ҳамидуллаев, артистлардан Ш. Мансурова, Ҳ. Абдуллаев, И. Абдуллаев, А. Ҳўрабоев, Б. Нишоновлар фаоллик кўрсатишди.

Шу ўринда Синьзян ёзувчилар уюшмаси котиби Сайфулло Маматовнинг қуйидаги сўзлари самимийдир: «Ёш томошабинлар театрининг бизга кўрсатган хайрихоҳлигидан чексиз миннатдоримиз. Талантли актёрларнинг яқиндан берган ёрдамлари ва самимий муносабатлари бизда катта таассурот қолдирди. Илҳиз қадим даврларга бориб тақалладиган уйғур — ўзбек халқларининг қардошлиқ муносабатлари бизнинг давримизда яна ҳам ривож топаверсин».

Бастакор Ғиёсиддин Барот ўғли эса шундай дейди: «Тошкент шаҳрининг қайноқ маданий ҳаёти ва меҳмондўст кишилари бизга гоят манзур бўлди. Қарға бор-майлик, юм билан учраш-майлик, дўстлик ва қардошлиқ тўғрисида намоён бўлиб турди. Айниқса, ёш томошабинлар театри санъаткорларнинг бизга бўлган муносабатларига мингдан-миг таънаққур».

Дўстлик ва қардошлиқ кечасида Тошкент, Чирчиқ, Янгиёул шаҳарлари ва Ўрта Чирчиқ ноҳиясида истиқомат қиладиган уйғурлар, пойтахт зиёлилари ва талабалар фаол иштирок этишди. Икки кун давом этган нафосат кечаси кишиларни ақлоқий, эстетик ва байналмилал руҳда тарбиялашда муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Осим БОҚИЙ ўғли,
филология фанлари номзоди.

СУРАТЛАРДА: Шарқий Туркистонлик уйғур санъаткорлари Я. Охунбоев номидаги жумҳурият ёш томошабинлар театрида намоиш этган концертдан айрим лавҳалар.

Суратлар муаллифи: Даврон АҲМАД.

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ
ҲАМДА
ТОШКЕНТ ШАҲАР
СОВЕТЛАРИ ИЖРОЯ
КОМИТЕТЛАРИДА

АВТОМОБИЛЬ
ҚАНДАЙ
СОТИЛАДИ?

ТОШКЕНТ шаҳри ва Тошкент вилоятида граждандарнинг шахсий фойдаланишлари учун енгил автомобилларини сотиш тартибини таҳлил этиш шунинг кўрсатдики, бундай автомобилларнинг кўпи вилоят ҳамда жумҳурият ҳудудидан ташқарида яшайдиган харидорларга комиссиясони савдо тармоғи орқали сотилаётган экан. 1989 йилнинг январь — сентябрьда «АвтоВАЗтехобслуживание» Тошкент вилоят маркасининг автомобиль комиссияси магазини орқали 2047 та «Жигули» автомобилларининг 924 таси ёки 45 фоиздан зиёдагори Ўзбекистон ССР ҳудудидан яшамайдиган кишиларга сотилган. Мамлакатнинг бошқа музофотларидан келиб, харидор бўлаётган кишиларга комиссиясони савдо тармоғи орқали енгил автомобилларини сотиш чакдорчилиги яъни бу машиналарнинг устига қўшимча нарх қўйиб қайта сотиш қанчалик ярамас иллатларини келтириб чиқармоқда. Бозорда енгил автомобилларнинг нархи ошиб бораётганлиги машина ўтирилган қўнғилиғига сабаб бўлаётди.

Тошкент вилоят ҳамда Тошкент шаҳар Советлари ижроия комитетлари автомобилларини чакдор нархларда қайта сотишга йўл қўймаслик ҳамда комиссиясони савдо тармоғи орқали машина сотишни тартибга солиш мақсадида қарор қилдилар: «АвтоВАЗтехобслуживание» Тошкент вилоят маркази, Тошкент вилоят муфтият уюшмаси идораси, вилоят ҳамда Тошкент шаҳри ҳудудидан жойлашган савдо ташкилотлари 1990 йил 1 февралдан бошлаб аввал мингилан енгил автомобилларни комиссиясони тартибда фақат вилоят ҳамда Тошкент шаҳри ҳудудидан яшайдиган кишиларгагина сотадилар.

Шаҳар ва район Советлари ижроия комитетлари, тегишли хизмат соҳалари раҳбарлари зиммасига енгил автомобилларни комиссиясони тартибда сотиш устидан доимий назорат ўрнатилиш вазифаси қўйилди.

ДОНОЛАР айтишича, ситири бор хондон-га шифокорнинг ташири буюришига ҳолат йўқ. Гўштининг ҳосиятини изоҳлаб ўтириш ортиқча. Агар бу неъмат узлуқсиз истеъмол қилинса, одамнинг бел ва оёқлари мустаҳкамланади, бош мия фаолияти, хотираси яхши бўлиб боради. Чўчин ҳар икки махсулотда ҳам оқсил моддалар, инсон соғлиғи учун зарур бўлган витаминлар бор. Афсуски, биз бу махсулотларни лозим миқдорда истеъмол қилмаймиз. Бу — бир. Иккинчидан, оз бўлса-да, истеъмол қилар эканмиз, бу ноз-неъматларни энг биринчи наботда фарзандларимизга раво қўламиз. Бунда фақат бир нарсани — уларнинг соғлом бўлиб ўсishларини ўйлаймиз, албатта. Модомики шундай экан, эндиликда биз ана шу олижаноб хизматга даъват этилган қорхоналар, ҳўжаликлардаги сўт-товар фермаларининг ишига илгари бўлиб келганидек, улар давлат буюртмасини қандай бажараётганлиқларига қараб эмас, бу махсулотларни халққа қай аҳволда, қай тарзда етказиб бераётганлиқлари — яъни сифати нуқтаи назардан баҳолашимиз, таҳлил этишимиз керак бўлади.

Биз шу ниятда облатимиздагана эмас, ҳатто жумҳуриятимизга ҳам машҳур бўлиб келган Чиноз ноҳиясидан «Чиноз» наслчилик совхозни ишлари билан қизикдик.

Олдиндан айтиб қўйлик. Тегишли маълумотларни олиш анча қийин бўлди.

Сўхбатдошимиз бизни ҳўшундлик билан кўтиб олгандай эди. Ишларимиз ёмон эмас, ҳар йили гўшт, сўт режаларини удалаб келаямиз, деди... Ҳақиқатан ҳам ҳўжжатлар қайд қилинган рақамлар ана шундан далolat беради: 1987 йилда 6989 тонна, 1988 йилда 6348 тонна сўт етиштирилган. Кейинги йилдаги кўрсаткич ҳам ёмон эмас. Айниқса, гўшт етиштириш режаси зейласи билан адо этилган. Мўлжалдан 624 тонна ўрнига 805 тонна гўшт сотилган. Ҳар бир молнинг тирик вазни 442 килограмм ўрнига 512 килограммин ташкил этган.

— Сўтнинг нави қандай бўлапти?

— Авваллари фақат биринчи навага сўтиб келинган. Аҳолидан харид қилиб олинган сўтнинг иккинчи навага ўтарди.

— Ҳозир-чи?

— Сўхбатдошимизнинг авзойи бироз ўзгарди.

— Энди аниқ, — деди у салмоқлиқ, — бу ҳақда амаганингиз маъқул бўлармиди? Бундай маълумотларни берганимизни ёстиб қилишса, маломатга қоламан-да.

— Нега?

— Ситирларимиз касалликка чалиниб қолган. Шўнинг учун облат агарасонаат уюшмаси ветеринария бўлими бошлиғи М. Орифжонованинг ўтган йил 19 декабрдаги буйруғига асосан сўтнинг қайнатиб топирилиши, қайнатилган сўтнинг эса иккинчи навага қабул қилинади. Нархи анча арзон бўлади. Бўнинг устига қанча оворгарчиллик, сарф-харажат, — Ундан олдин ситирлар соғлом бўлганми? Моллар умуман қачондан бошлаб касалликка чалинган?

— Сўхбатдошимиз бу саволга тайинли жавоб бермади. У безовта бўла бошлади.

Бўнинг боиси бор эди. Лаборатория маълумотлари шундан далolat берадики, совхозда касал моллар борлиги 1987 йилдаёқ аниқланган. Ўша пайтда 16 та эди, холос. Афсуски, вақтида тегишли чора-тадбир қўйилмади. Бўлмаса, қондага асосан мол ҳавфли ва юқумли касалликка чалинганлиги аниқланган, агар ситир бўлса, сўти, албатта, қайнатилиб, зарарсизлаштирилиб, сўт заводида топирилиши, буюкларга ичирилиши керак. Бундай моллар дарҳол поддан ажратилиб, на ўзғич билан 15 кун давомида гўштга топирилиб юборилади (чет элларда бу қондага қатъий рийос этилади, касал моллар дарҳол

куйдирилиб йўқ қилинади. Бизда ҳам 1991 йилнинг 1 январидан бошлаб шундай қилинмоқчи).

Хўш, бу наслчилик ҳўжалигида нега чорвачиликка оид қонда-тартиблар писанд қилинмади? Очигини айтиш керак, биздаги ҳўжаликни юртиши ва бошқариш услуби бундай қилишга йўл бермади. Ахир давлат буюртмаси, обрў, шон-шўҳрат деган гаплар бор. Агарда фермага юқумли касаллик оралаб қолганлиги тан олinsa, очик айтилади-ган бўлса, у ҳолда ситирларни «Йўқ қилиш», албатта, гўштга топириш керак бўлади. У ҳолда режа бажарилимайди-ку. Раҳбарга гап тегеди. Бўнинг устига соғломлаштириш ишлари билан шўгулланувчилар ҳам қаердадир хатога, қўлайликка йўл қўйдилар. Икки ўрта фермада касал моллар сони қўлайи бораверди... Тўқайт ўт кетди. ҳўл-у қўрққ баравар ёна бошлади.

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

Қишлоқ ҳўжаллиги:
қайта қуришга ким қандай
ҳисса қўшмоқда?

дай қилиб бунни ҳақиқий таннаҳ деб аташ мумкин? Бу қўзғўямачилик эмасми?

Юқорида айтидик, сўхбатдошимиз «Олдинги йилларда сўт биринчи навага топирилиб келинган аҳолидан харид қилинган сўт иккинчи навага олинадик» деган эди. Бу маълумотни ҳам мулоҳаза қилиб қўрайлик.

Фермада юқумли касаллик борлиғи аниқланганлиги ва бу ҳақда мутахассислар оғоҳланганлигида икки ярим йилдан ошган экан-ку! Бундан чиқдики, шу йиллар давомида соғиб олинган сўт қайнатилмасдан топирилиб келинган экан-да!

Хўш, қайта ишлаш қорхоналарига топирилиб келинган сўт сўтин истеъмол қилган одамлар ўртасида касалликка чалинганлар бўлмаганлиғига ким қасфот бера олади? Ферма касал тартиқатчи манба бўлиб хизмат қилмаганимизки? Шу йиллар давомида республика бошқа ҳўжаллиқларига тарқатилган

да киши учун махсус жомакорлар керак, дедим. Қўлоқ солишмайми...

— Эрталаб соғилган сўтин қайнатмасдан жўнатибсизлар, шу тўғрими?

— Ҳақ гап, — деди у. — Нега деганда сув бўлмади қолди. Ҳар ойда беш-олти марта ана шундай аҳвол рўй бериб туради.

Ана, холос. Совхозда мавжуд ситирларнинг ярмига яқини боқилиб келинаётган, ҳўжаликнинг юраги ҳисобланган сўтчилик комплексига аҳвол шундай бўлса, бошқа фермаларда карантинга тўла рийос қилинаётганлиги, ситирлардан соғиб олинаётган сўт зарарсизлаштирилиб, сўнгра сўт заводига юборилаётганлиғига қандай қилиб ишониб мумкин?

Ваҳоланки, ноябрь ойи бошларида СССР халқ назоратидан В. С. Федулов келиб текшириш ўтказганида ҳам иккинчи камчиликлар аниқланган эди. Ушунда ҳам ҳўжалик раҳбарлари, мутахассислар икки қўларини қўчи, Мухаббат Орифжоновани?

Вилоят агарасонаат уюшмасининг раиси ҳўрматли Николай Иванович Гусакон! Сиздан андаккина гина қилсак, хафа бўлман, ахир яхши биламиз, бир вақтлари сиз бу ҳўжалликка раҳбар эдингиз. Сизнинг гафратингиз тўғрисида бу ҳўжалик республикага машҳал бўлиб танилган эди. Наҳотки, шундоққина кўз ўнгимизда бу ёрқин юлдузнинг, машҳалнинг сўниб қоллишига бераққ қараб келган бўлсангиз. Бўнга одамнинг ишонғиси келмайди.

Ҳа, майли, ўтган ишга саволат, дейдилар. Энди совхозга муносабатини ўзгартириш, амалий ердан бериш керак. Бўнинг учун бир қатор тўсиқларни олиб ташлаш, режалаштириш ва ишни ташкиллаштиришда ҳўжалликка эрк ва мустақиллик бериш даркор. Лекин ҳали ҳам ҳўжаллик раҳбарлик қилишда эскича усуллардан, буйруқбозлик, қўрсатмалардан воз кечилмаётганга ўхшайди. Биз ноҳия мутахассислари томонидан юборилган қўрсатма — топирилиш қўздан кечириб, ана шундай ҳўлосага келидик: 1989 йилда ҳўжалликда 1600 бош ситир бор эди. Бу йил 1300 та қолди. Лекин режа қандай бўлса, шундайлиғига қолган. Ситир бош кескин камайиб кетган бир ҳўлатда қандай қилиб ўтган йилги миқдорга тенг сўт етиштириш, соғиб олиш мумкин. Бу мумкин эмас-ку, ахир? Нега бу оддий ҳақиқат ҳисобга олинмайди? Бу аҳволда ҳўжалик ана қандай бўлмасин режани бажариш йўлларини қидириш керакми? Ахир бу усул ўзини оқламади-ку. Бу усулда инсон омили яна бир чеккага сўриб қўйилиши турган гап-ку!

Энди ўз-ўзидан саволат туғилади. Ноҳиядаги энг йирик наслчиликка иктисолошган, республика аҳамиятига молик ҳўжалликда аҳвол шу бўлса, умуман облатда аҳвол қандайлиги?

Яхши эмаслиги ҳаммага маълум. Кейинги икки-уч йиллик маълумотлар қўпгина ноҳияларда ҳам моллар юқумли касалликка чалинганлиги, оқибатда ҳар йили неча юзлаб моллар манбурдан гўшт учун сўтиб юборилаётганлиғи аён. Бу ҳақда вилоят, ҳатто жумҳурият миқёсиданги мажлисларда, йиллардан айтилди, муҳокима қилинди. Бироқ касалликнинг олдини олиш қийин бўлапти.

Мақолани ёзиб нуқта қўйганимизда, бизга вилоят халқ назоратидан газетда эълон қилини сўраб, катта мақола олиб келиб қилинди. Бунда облатда ҳақиқатан ҳам кейинги йилларда қорға моллари ўртасида ҳар хил касалликлар кенг тарқатилганлиғи фант ва мисоллар билан айтилган, бўнинг оқибатда қўриладиган зарарлар саналган, қайси ноҳияда аҳвол қандайлиғи беш қўлдек аниқ қилиб кўрсатилган. Лекин ажабланишарис шунданки, вилоят чорвачилиғида содир бўлган бу аҳвол учун, уни яхшилаш учун қандай конкрет чора-тадбирлар қўрилганлиғи умумий гаплар билангина айтилган, холос. Ахир қанчонча камчиликларнинг содир бўлиши, газак олиб кетишга йўл қўйилган панада қолди? Бу ерда гап СССР Озқ-овқат программасининг бажарилиши ҳақида, инсон омили, унинг сийхат-саломатлиғи, ёшларнинг соғлом ўсиши тўғрисида бормоқда-ку?

Ҳайрон бўласан киши. Қайқа қарасангиз: мол дўхтири. Ҳатто, раҳбарлик лавозимига ишлайдиганлар орасида ҳам қасб эгалари бор. Шундай экан, рўй берган чорвачилиғидаги ночор аҳволдан қутулиш мумкинми? Бўнинг учун нима қилиш керак? В

